

ANYKŠČIŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMŲ GYVENTOJŲ ĮGALINIMO KONCEPCIJA

Anykščių socialinės globos namų (toliau – ASGN) gyventojų įgalinimo koncepcija apibrėžia ASGN paslaugas teikiančių darbuotojų taikomas priemones teikiant ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos ir *laikino atokvėpio* paslaugas, kuriomis siekiama formuoti gyventojų įsitraukimą, dalyvavimą, veikti savarankiškai, pereiti iš pasyvios būklės į aktyvią, formuojant pasitikėjimą savimi, savęs priėmimą, socialinį ir politinį suvokimą, gebėjimą būti svarbia dalimi priimant sprendimus, panaudojant esamus aplinkos išteklius.

ASGN užtikrina gyventojų dalyvavimą, aktyvų integravimą ir atstovavimą visuose ASGN lygmenyse ir bendruomenėje, užtikrinant gyventojų teisių atstovavimą, sudarant lygias galimybes visiems gyventojams.

I SAŲOKOS IR PRINCIPAI

1. **Įgalinimas** – nuolatinis ir besitęsiantis procesas, kurio metu asmeniui suteikiama galia veikti savarankiškai, panaudojant jo gebėjimus formuojant ar išlaikant jau esamus įgūdžius.

2. **Sprendimų priėmimas** – asmens savybė, kuri skatina daryti pasirinkimus ir sprendimus, remiantis jo paties pageidavimais ir interesais, stebėti ir valdyti savo pačių veiksmus ir siekti rezultatų. Apima ir asmens suvokimą, kad jis pats gali inicijuoti ir reguliuoti savo veiklas.

3. **Prasmė** – asmens suvokimas, kad jo sprendimai ir pasirinkimai yra susiję su jo vertybėmis. Asmens pasirinkimų ir veiklos vertė yra suvokiama sąveikoje su jo asmeninėmis vertybėmis ir standartais.

4. **Pozityvus identitetas** – tai subjektyvus savęs, kaip individo, derinančio įvairius socialinius vaidmenis, supratimas. Ši sąvoka išreiškia asmens gebėjimą apibūdinti save, atsakant į klausimą „kas aš esu?“ ir gautus įvairius atsakymus derinti tarpusavyje, priimti save tokį, koks žmogus yra, taip pat ir savo negalią.

5. **Orientacija į grupę** – asmens savęs, kaip socialinės grupės dalies, suvokimas. Apima priklausymą bendruomenei ir tam tikrai socialinei grupei jausmą.

6. **Psichologinis (vidinis) įgalinimas** – vidinė asmens būseną, apimanti sugebėjimo atlikti darbus ar veiklas ir energijos, skatinančios atlikti darbus ar veiklas, patyrimą.

7. **Įgalinimo procese pats svarbiausias veiksnys** yra gyventojų savarankiškumas, savitumas, galios ir gebėjimai. Tai ASGN pastangos suteikti gyventojams būtinas kompetencijas, socialinius vaidmenis, reikiamus įgūdžius, sukurti tokią aplinką, kurioje įgalinimas veiktų. Įgalinimas prasideda, kai gyventojai patys reiškia savo nuomonę, teikia siūlymus į kuriuos yra atsižvelgiama. ASGN gyventojai žino savo teises, laikosi pareigų bei atsakomybės, turi galimybę rinktis, dalyvauja visuomenės gyvenime ir sprendimų priėmime. Anot F. Folgheraiter (2002), teigiamas pokytis įmanomas būtent tada, kai žmonės suvokia, kad šiame procese jie yra veikėjai ir turi teisę ar netgi pareigą būti savo gerovės kūrėjai.

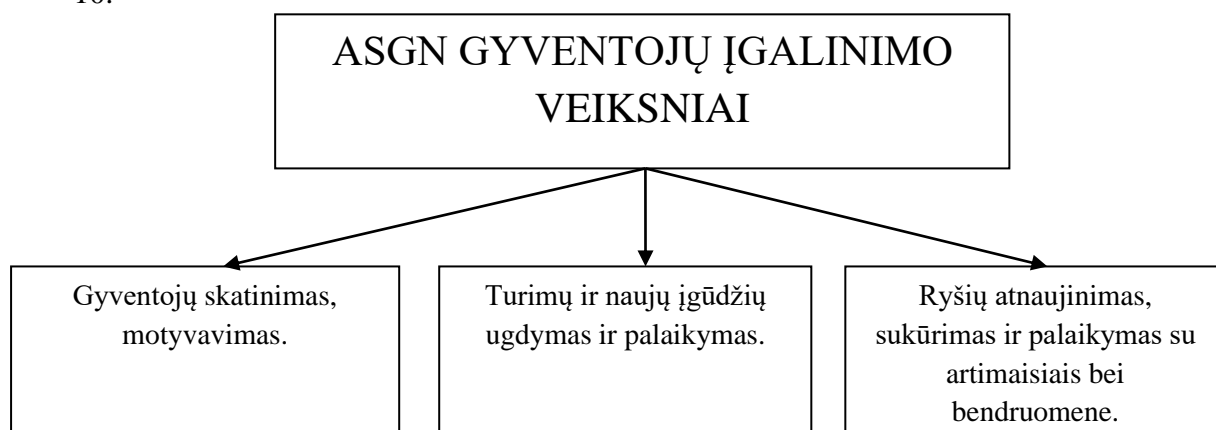
II ASGN GYVENTOJŲ ĮGALINIMAS

8. ASGN gyventojų įgalinimas – tai jo galių, kompetencijų, išteklių plėtotė, galimybė reikšti nuomonę apie savo poreikius, interesus ir lūkesčius, kurie yra pripažįstami ir į juos atsižvelgiama.

9. ASGN gyventojų įgalinimą rodantys požymiai:

- 9.1. dalyvavimas sprendimų priėmime;
- 9.2. motyvacija veikti;
- 9.3. pasitikėjimas, atvirumas, gebėjimas pasirūpinti savimi;
- 9.4. tam tikro elgesio įgūdžiai;
- 9.5. pozityvus požiūris;
- 9.6. komunikacija;
- 9.7. grįžtamasis ryšys.

10.

10.1 Didelę įtaką įgalinimui turi socialinių darbuotojų ir kitų specialistų praktinė ir moralinė parama. Ji padeda suvokti įvairias bejėgiškumo alternatyvas, padeda kasdienėje veikloje įveikiant kliūtis, priimant sprendimus. Moralinė parama reikalinga asmenų padrąsinimui siekiant savo tikslų ar svajonių, didinant tikėjimą savimi, atpažinti savo stiprybes ir gebėjimus (J.Lord, P.Hutchison, 1993).

11. **ASGN gyventojas gali ir turi rinktis**, ką jis nori ir sugeba daryti, o ASGN pareiga – padėti jam to pasiekti.

III ĮGALINIMO LYGMENYS

12. **Individualus įgalinimo lygmuo** – savo gyvenimo kontrolė ir tikslų siekimas.

Individualaus įgalinimo esmė – perėjimas iš pasyvios būklės į aktyvią. Aktyvi individo būklė skatina pasitikėjimą savimi, savęs priėmimą, socialinį ir politinį suvokimą, gebėjimą būti svarbia dalimi priimant sprendimus ir kontroliuojant aplinkos išteklius.

13. **Grupinis įgalinimo lygmuo** – tai puiki kritinio sąmoningumo ugdymo, savitarpio pagalbos ir drąsinimo priemonė. ASGN gyventojai dalyvaudami grupiniuose užsiėmimuose, gali patirti abipusę įtaką ir naudą, bei gauti kitų žmonių paramą reikšmingą asmeniniam augimui. Kitų žmonių parama ir patirtis padeda geriau suvokti įvairias bejėgiškumo alternatyvas.

14. **Bendruomeninis įgalinimo lygmuo** – tai resursų mobilizavimas bendram gėriui siekti, nes bendruomenė kuria individo gebėjimą veikti kartu su kitais ir kurti bendruomenę. Bendruomenė moko žmones priimti sprendimus grupėje, spręsti bendras problemas, mobilizuoti resursus bendram gėriui pasiekti. ASGN gyventojai patys kartu formuluoja ir išsikelia tikslus, renkasi priemones jiems pasiekti, vertina rezultatus.

IV ĮGALINIMO BŪDAI

15. **Įgalinančios aplinkos sukūrimas**. ASGN yra apgyvendinami asmenys, kurie yra deklaravę gyvenamąją vietą Anykščių rajono savivaldybėje, asmenys į ASGN atvyksta su Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus sutartimi ir siuntimu.

15.1. ASGN siekiama užtikrinti gyventojų įgalinančios aplinkos sukūrimą, įgalinimo procesų vykdymą ir įgalinimo priemonių taikymą. Atvykę į ASGN, gyventojai supažindinami su vidaus tvarkos taisyklėmis, paslaugų gavėjų teisėmis, pareigomis *ir kitais vidaus dokumentais*. Supažindinami su teikiamų paslaugų įvairove, su socialinių bei užimtumo paslaugų pasirinkimo galimybėmis. Rūpinantis ASGN gyventojų įgalinančios aplinkos kūrimu, svarbu ne tik fizinės aplinkos pritaikymas ir prieinamumas (pvz.: keltuvo, pandusų, laiptų su turėklais įrengimas t.t.), bet ir tinkamos informacinės bei psichologinės-socialinės aplinkos užtikrinimas. Psichologinės-socialinės aplinkos įgalinantį poveikį apsprendžia darbuotojų požiūris gyventojų atžvilgiu ir elgesys su jais. Tai reiškia, kad visi darbuotojai, ypač tie su kuriais gyventojai susiduria nuolat turi siekti, kad gyventojai jaustųsi galintys išsakyti savo nuomonę, pasirinkti, priimti sprendimus, būtų gerbiamas jų savarankiškumas bei sudaromos sąlygos pasinaudoti savo gebėjimais.

15.2. Kitas svarbus žingsnis – tikslingas darbuotojų įgalinantis elgesys kuriant santykį su ASGN gyventojų, kai naudojami šie įgalinimo būdai: prasmingumo didinimas, įtraukimas į sprendimų priėmimą, pasitikėjimas, autonomijos suteikimas.

16. **Orientacija į asmenį.** Užimtumas organizuojamas atsižvelgiant į gyventojų poreikius, interesus, galimybes bei rezultatus. ASGN gyventojai, atsižvelgiant į jų naudojamą komunikaciją ir negalios bei gebėjimų lygį, turi teisę reikšti savo nuomonę, laisvai rinktis ir yra skatinami veikti savarankiškai. Jiems nėra apribota erdvė, kasdieniniai įpročiai. ASGN gyventojai laisvai gali naudotis bei prieiti prie visų dienos užimtumo veiklų ir tam reikiamų priemonių bei žmogiškųjų resursų.

17. **Galimybė rinktis.** ASGN gyventojai skatinami dalyvauti įstaigos veikloje (planavime, pasiūlymų teikime, vertinime), savarankiškai priima sprendimus su kuo jie pageidauja gyventi, kaip išdėstyti baldus kambaryje, kokiais drabužiais rengtis. Taip pat gyventojai patys planuoja savo atostogas, laisvalaikį bei užimtumo veiklas, savo pasirinkimus savarankiškai ar su socialinio darbuotojo pagalba užfiksuoja ISGP arba socialinėje byloje. Bet kuriuo metu gyventojai gali keisti užimtumo veiklas, padaryti pertrauką, nelankyti užsiėmimų.

18. **Atsakomybė.** Darbuotojai supažindina gyventojus su vidaus tvarkos taisyklėmis, paslaugų gavėjų teisėmis, pareigomis bei kitais įstaigos vidaus dokumentais. Darbuotojai skatindami gyventojų norą vadovautis vidaus tvarkos taisyklėmis, juos motyvuoja, skatina pagirdami už jų pastangas, moko ir pataria kaip atlikti tam tikrus veiksmus. ASGN gyventojai stengiasi vadovautis vidaus tvarkos taisyklėmis savarankiškai arba padedant darbuotojams, prižiūri tvarką savo kambaryje, tvarko globos namų aplinką. Rūpinasi, kad šalia gyvenantiems būtų saugu ir ramu gyventi. ASGN tarybos atstovai dalyvauja svarbių sprendimų priėmime.

19. **Dalyvavimas bendruomenės gyvenime.** ASGN gyventojai skatinami darbuotojų dalyvauti bendruomeninėje veikloje, vykti į įvairius renginius Anykščių rajone ir už jo ribų, taip pat į renginius, kuriuos organizuoja įstaigos partneriai. Taip pat skatinami vykti į išvykas organizuojamas pagal gyventojų pageidavimus, kurie patys sprendžia, kur norės vykti, ką pamatyti. Gyventojai dalyvauja gerumo akcijose, kurių metu sukurti darbeliai dovanojami kitoms organizacijoms.

20. **Sprendimų priėmimas.** ASGN gyventojams sudaromos galimybės dalyvauti ASGN tarybos veikloje. Gyventojų atstovai skatinami teikti pasiūlymus dėl naujų veiklų. Kartu su kitais tarybos nariais sprendžia problemas, kurias ir koreguoja ateities planus. Visi ASGN tarybos susirinkimai protokoluojami.

21. **Pasiūlymų teikimas.** ASGN gyventojai išreiškia pasiūlymus bei pageidavimus dalyvaudami susirinkimuose, kurie yra protokoluojami, vėliau specialistai nagrinėja, ar pasiūlymai įvykdyti. Gyventojai savo pasiūlymus ar pageidavimus teikia remiantis „Anykščių socialinės globos

namų skundų, prašymų, pasiūlymų pateikimo ir nagrinėjimo tvarka“ pateikiant žodžiu, raštu, ar įdedant į „Skundų, pasiūlymų, prašymų“ dėžutę, kuri yra viešoje įstaigos vietoje. Taip pat siūlymai yra teikiami tiesiogiai kiekvienam globos namų darbuotojui.

22. **Savarankiškumo ir buitinių įgūdžių skatinimas bei lavinimas.** ASGN gyventojai įtraukiami į įvairias veiklas, skatinami savarankiškai pasirūpinti savimi. Siekiant savarankiškumo, gyventojai mokomi buitines veiklas: tvarkyti kambarį, gaminti maistą, skalbti ir lyginti drabužius. Kartu su darbuotojais gyventojai prižiūri ASGN teritoriją bei mirusių gyventojų ir savo artimųjų kapines.

23. Visos veiklos paremtos pagarba kiekvienam žmogui, siekiama pagerinti tarpusavio kontaktą bei supratimą, gyvenimo kokybę bei orų dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

V REZULTATŲ RODIKLIAI

24. **ASGN gyventojų įgalinimo** rezultatų rodikliai skaičiuojami remiantis ISGP gyventojų savarankiškumo lygio išlaikymo ar padidėjimo procentinė išraiška šiose srityse:

24.1. tvarkymasis buityje, namų ruoša, apsirūpinimas daiktais;

24.2. laisvalaikis, užimtumas.

25. Rezultatai skaičiuojami ir susisteminami vieną kartą per metus, kiekvienų kalendorinių metų lapkričio mėn. Duomenys surenkami iš ISGP, kuriuos susistemina socialinis darbuotojas ir juos pateikia metinėje veiklos ataskaitoje iki sekančių kalendorinių metų vasario 1 d. Duomenys renkami iš gyventojams parengtų ISGP, kurie įstaigoje gyvena ne trumpiau nei 6 mėn.

Parengė
Anykščių socialinės globos namų
Vyriausioji socialinė darbuotoja
Neringa Matulevičienė

Suderinta:
Anykščių socialinės globos namų
atstovas saugai ir sveikatai
Ramunė Gogelienė

Anykščių socialinės globos namų gyventojų įgalinimo koncepcijos,

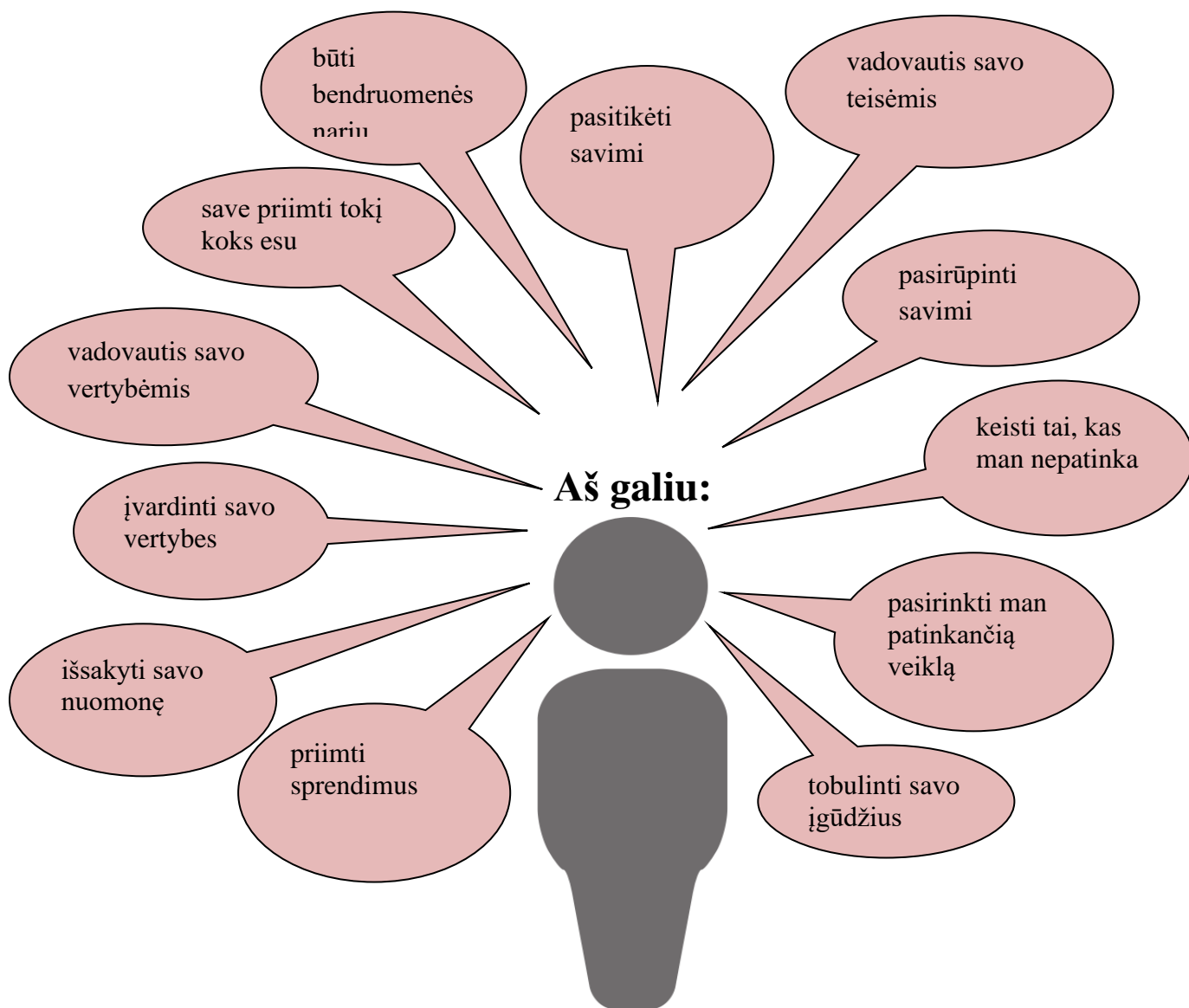
patvirtintos Anykščių socialinės globos namų direktoriaus 2019-09-24 Įsakymu Nr. P1-89

Redakcija 2024-02-09 įsakymu Nr. P1-23

Priedas Nr. 1

Įgalinimas – nuolatinis ir besitęsiantis procesas, kurio metu asmeniui suteikiama galia veikti savarankiškai, panaudojant jo gebėjimus formuojant ar išlaikant jau esamus įgūdžius.

ĮGALINTAS ANYKŠČIŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMŲ GYVENTOJAS

ĮGALINANTI APLINKA

- Padedame vieni kitiems
- Gerbiame vieni kitus
- Dalinamės informacija
- Nebijome klysti
- Pasitikime vieni kitais
- Laikomės pažadų
- Turime vienodas teises
- Esame komandos nariai
- Esame aktyvūs dalyviai, o ne pasyvūs stebėtojai

